

هو العليم

میزان اهتمام افراد پیرامون مسائل کلی و جزئی در سیر إلى الله

شرح حدیث عنوان بصری - سلوک عقلانی، مراقبه - جلسہ ۲۱۵

بیانات

آیت الله حاج سید محمد محسن حسینی طهرانی
قدس الله سرّه

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا وَنَبِيِّنَا أَبِي الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ
وَعَلَى آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَاللَّعْنَةَ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ

در حدیث عنوان صحبت از کیفیت تغذیه بود، مطلب به این جا رسید که توجه به تغذیه باید به نحوی باشد که موجب بروز وسواس نسبت به این مطلب نشود و گرنه خود همین مسأله یک مانع و رادعی، برای حرکت انسان می شود.

به طور کلی در مسأله سیر و سلوک آنچه که مورد نظر است توجه به حقیقت کلیه الهیه و حرکت به آن سمت و از جزئیات به آن مرتبه سعی و مرتبه کلی است و هرچه انسان را به جزئیات متمایل کند این قضیه موجب سد راه و سد طریق خواهد بود.

اگر رفقا یادشان باشد قبلاً مثالی زده بودم که؛ اگر کسی می خواهد از یک شهری به جای دیگر برود، برای او علائم راهنمایی و کیفیت اتجاه به آن سمت قرار می دهند، مثلاً این جا خیابان فلان است، به آن جا که رسیدی تابلویی هست برای خیابان دیگر، و وقتی که آن مقصد مشخص است انسان بر طبق آن تابلوهای راهنما که قرار دارد می رود و به آن جاده می رسد و حرکت می کند.

حالا اگر خود انسان رفت و به جای نگاه کردن به تابلو و استفاده از آن ها برای تصحیح مسیر، به خود آن اعلان و آن تابلو نگاه کند که این مثلاً جنسش از چیست؟ آیا چوب است گذاشتند این جا کنار خیابان؟ یا آلومینیم است؟ آهن است؟ پلاستیک است؟ کائوچو است؟ یا نمی دانم این رنگش چه رنگی است؟ آیا این رنگ خاص است؟ یا این که رنگ منعکس کننده است، نور را برمی گرداند و ...، یک دفعه می بینید یک ساعت و دو ساعت همینطور مشغول تماشا کردن است و بعد از راه می ماند و در آن ساعت مقرر که باید برسد نمی رسد، این را می گویند ماندن در جزئیات، خیلی به زبان ساده و قابل تصور برای همگان.

انسان باید تمام مطالب از امور مادی در این دنیا را به کار بگیرد تا این که آن روح و نفس خود را به استكمال برساند. همه آن مطالب باید در طریق حرکت به سوی آن حقیقت کلی و حقیقت سعی قرار بگیرد.

اگر انسان بخواهد روی این مسائل تکیه کند در همین مرتبه و در همین افق می ماند، در همین جا می ماند، و اصل حرکت سالک گذاشتن و کنار زدن این ها است، نه این که به یک انسان بی بند و بار و لاابالی تبدیل بشود،

نه! آن هم از آن طرف پشت بام افتادن است، که دیگر اصلاً همه چیز را انسان کنار می‌گذارد، نه هیچ آدابی و ترتیبی مجو، هر کاری دل تنگت می‌خواهد بکن، آن که می‌شود قانون جنگل! و بلبشو. بلکه باید کاملاً رعایت موازین را بکند، به تکالیف باید عمل کند، و به آن‌ها توجه کند.

یادم است در زمان مرحوم آقا رضوان الله علیه این مثال به نظر آمد، خوب است برای رفقا بگویم چون اطلاع بر این گونه امور لازم است، و بلکه می‌توان گفت از مسائل کلیدی و حیاتی برای سالک در طول راه و در طول مسیر باشد.

مرحوم آقا در زمان سابق، در مجالسشان هر جا که موقعیت اقتضاء می‌کرد برای شاگردان و دوستان مطالبی را بیان می‌کردند و بحمدالله آن مطالب الی ماشاءالله، بیش از آن مقداری که ما برای راه خود نیاز داریم موجود است و فعلاً هم پاره‌ای از دوستان و فقه‌م الله درصدد برآمدند که این مطالب را دسته‌بندی کنند، پیاده کنند. خیلی از این مطالب به صورت نوشته بوده، خیلی از آن‌ها را خود بنده ضبط کردم با آن ضبطی که داشتم و قرار شده که این‌ها پیاده بشود، مطالبی که نقل می‌کردند و افرادی که در آن جلسه بودند این‌ها را می‌نوشتند، البته بنده خودم شخصاً بازنگری می‌کنم چون احتمال خطا و اشتباه هست. گاهی اوقات انسان اشتباهاً یک مطلبی را می‌شنود و نقل می‌کند. و وقتی قرار بر این است که از بزرگی مطلب نقل بشود حساسیت باید خیلی بیشتر باشد و خیلی باید دقیقتر باشد، این مسأله خیلی مهم است!!

در جلسه قبل عنوان یادتان می‌آید چه گفتم؟ چه اشتباه بزرگی بعضی‌ها مرتکب شدند!! و مطالبی را به مرحوم آقا نسبت دادند که اصلاً صحت نداشته. خیلی مسأله، مسأله مهمی است.

یک وقتی کسی از یک شخص عادی نقل می‌کند، این هم باید رعایت کند، هر چیزی حساب و کتاب دارد، شما اگر از برادر مؤمنان یک قضیه نقل می‌کنید گاهی اوقات یک کلمه و وقتی کم و زیاد باشد حیثیت، آبرو، عرق او در معرض خدشه و تهدید قرار می‌گیرد و خیلی نسبت به این مسأله توجه دارید.

حالا اگر بخواهید که یک مطلبی را از قول یکی از افراد نزدیکان و متسبب به خودتان نقل بکنید یا راجع به او یک مطلبی شنیدید، خب این دقت چند برابر می‌شود، چون بالاخره مسأله‌ای است که به شما بر می‌گردد، ببینید به همین کیفیت و حساسیت و ظرافت مطلب بالا می‌رود تا این‌که انسان بخواهد یک مطلبی را از یک ولی خدا نقل بکند، این‌جا دیگر شوخی نداریم، این‌جا دیگر مسئله شوخی نیست، یک شخص بزرگی که یک موقعیت اجتماعی دارد و یک موقعیت معنوی دارد و یک خصوصیت خاص به خود را در بین خیلی از افراد دارد و افراد روی مطالب او حساب باز می‌کنند و روی مسائلی که از او می‌شنوند ترتیب اثر می‌دهند و آن‌ها ذهنیتشان را براساس ذهنیت و آن معانی و مفاهیمی که به آن‌ها القاء شده تطبیق می‌کنند اینجا دیگر قضیه شوخی نیست.

همین قضیه برود بالا فرض بکنید که به امام علیه السلام مسأله منتهی بشود، ببینید چقدر ... امام که آن دیگر جای خود دارد، کلام امام دیگر حجیت الهی است، این هم همینطور، این هم کلام ولی خدا حجیت الهی است، منتهی آن در یک مرتبه خیلی بالاتر و دقیقتر و عمیقتر.

همین قضیه را حالا به قرآن نسبت داده بشود، خوب می بینید همین طور مسأله، دقتش و اهتمامش بیشتر می شود. پس بنابراین ما همین طوری بلند شویم بیاییم یک حرفی را از یک ولی خدا نقل کنیم بدون این که راجع به اطرافش تحقیق کنیم، ببینیم آیا ما این مطلب را که شنیدیم درست شنیدیم؟ کی شنیدیم؟ در چه برهه ای؟ در چه زمانی؟ در چه ظرفی؟ در چه اقتضایی؟ آدم یک حرف را در ده تا مجلس ده جور مختلف می زند، ده قسم مختلف می زند، بر حسب استعدادات و ظرفیت و اقتضاء آن مجلس انسان مطلب را مختلف نقل می کند، در بعضی از مطالب فرمودند: المجالس بالامانات.

گاهی اوقات من یک مطلبی را برای چند نفر خصوصی نقل می کنم بعد می بینم این مطلب پخش شد، آقا جان اگر می خواهید من به شما بگویم نباید پخش بشود، اگر پخش شود، نمی گویم! اگر بخواهد این مطلب ...، چون صلاح نیست هر حرفی را انسان به هر کسی بزند، صلاح نیست هر حرفی منتشر بشود، مگر هر چیزی باید منتشر شود؟ نه.

مرحوم آقا مطالبی به بنده فرموده اند که تا الآن جرئت نکردم بگویم، حالا کی زمانش برسد، کی وقتش برسد، خدا می داند، آن را خدا می داند. این مسأله خیلی مسأله مهمی است که: انسان بیاید یک حرفی را به یک ولی خدا نسبت بدهد، که اولاً در نقل او اشتباه کرده، بعداً موقعیت را در نظر [نگیرد]، من در آن جلسه قبل گفتم مرحوم آقای بیست و پنج ساله با مرحوم آقای هفتاد ساله یکی است؟ آیا یکی است؟ خنده دار است.

مرحوم آقا در سن سی سالگی با مرحوم آقای در سن شصت و هفت سالگی و شصت و هشت سالگی یک رتبه دارند؟ بنده مطالب بسیاری شنیدم از ایشان در آن ایام جوانی و یا مثلاً تا حدودی موقعیتی که ایشان پا به سن گذاشتند که در آخر عمر نظرشان را تغییر دادند. چه اشکال دارد؟ مگر ما امام هستیم؟ مگر ما معصوم هستیم؟ من الآن یک حرفی را می زنم ممکن است اشتباه باشد، دو سال دیگر می آیم تصحیح می کنم، می گویم این جای این مطلب ایراد دارد و الآن تصحیح کردم هیچ ایرادی هم ندارد و افتخار هم می کنم. مگر من معصوم هستم؟ که حالا یک اشتباهی را بکنم بعداً هم تا آخر عمرم روی اشتباهم بایستم این درست است؟ خیلی آدم نادان و ابلهی باید باشم که ...

اصلاً چه کسی همچین توقعی را از من دارد؟ جبرئیل دارد؟! پیغمبر صلی الله علیه و آله دارد؟! امام زمان علیه السلام دارد؟! آن ها می گویند آقا شما آدم معمولی هستی حرفت را بزن، فهمیدی اشتباه کردی عوض کن! تو یک آدم معمولی هستی تو که مثل من امام زمان نیستی، هزار سال هم بگذرد به گرد ما هم نمی رسی،

حالا که اینطور هستی حرفی که به نظرت می آید بزن، مطلبی که به نظرت صحیح می آید بگو و هیچ اشکالی هم ندارد، بعداً هم که فهمیدی اشتباه است بیا حرفت را پس بگیر، طبیعی است، خب این چه اشکال دارد؟
نه به پایمان گناه می نویسند، نه کتکمان می زنند، نه آن دنیا بازخواست می کنند، هیچی! تازه صواب هم به ما می دهند، آفرین، حرفی را که اشتباه زدی بیا تصحیح کن و همانطوری که بارها بنده خدمت رفقا گفتم اثر اولی این تصحیح به خود شخص برمی گردد، اصلاً گاهی از اوقات عمداً خدا مثل این که یک اشتباهی را به وجود می آورد برای یک شخصی تا این که برود بعداً تصحیح کند آن وقت یک چیزی گیرش بیاید، آن وقت یک چیزی تازه گیرش می آید، آن وقت است که یک چیزی بهش می دهند. توجه می کنید؟!

خب این مسائل، مسائلی است که خب إن شاء الله در اختیار رفقا قرار می گیرد، اینها منتشر می شود و نسبت به اینها یک بازنگری می شود. و بسیاری را من خودم، وقتی می خوانم می بینم عجب! عجب چیزهایی در آنها است، ایشان عجب نکته‌هایی را در اینها تذکر داده‌اند، من بعد از پنجاه و هشت سال خودم الآن تکان می خورم، تکان می خورم!، انگار این مطلب را اصلاً ما نشنیدیم و این نکته به نظر نرسیده.
علی کل حال توجه کنید، مرحوم آقا می آمدند صحبت می کردند، حالا که صحبت به این جا رسید، گرچه من قصد نداشتم این مطالب را بگویم ولی مطلب خیلی دقیق است رفقا خیلی توجه کنند! که این خیلی مسأله حیاتی است.

مرحوم آقا برای افراد و برای اشخاص صحبت می کردند، افرادی بودند که از راه دور می آمدند، از اصفهان می آمدند، از شیراز می آمدند، از تبریز می آمدند، از ارومیه می آمدند، از خارج از ایران می آمدند، خب مگر اینها چقدر آقا را می دیدند؟ شخص مثلاً در عرض سال سه دفعه می آید ایشان را می بیند، یک دفعه می آید می بیند، آن هم در همین مجلس می آید برخورد می کند، مصادف می شود با سخنان آقا، درست شد؟ پس چی کار کند؟ باید چی کار کند؟

تمام گوشش را، تمام ذهنش را و تمام حواسش را صرف کند برای این کلامی که از دهان ایشان بیرون می آید؟ از کلام ایشان، روی هوا بزنند، مطلبی را که می گویند روی هوا بزنند و بگیرد و مواظب باشد. من می دیدم اینها به جای گوش دادن به حرف‌های آقا، فقط به آن ظرف میوه آقا چشم دوختند که در این ظرف میوه یک چهارم گلابی مانده، این جلسه تمام بشود زود بروم این گلابی را بردارم و بخورم! اینها چیست؟ خیالات، توهمات، تو باید به حرف آقا نگاه کنی ببینی ایشان چه دارد می گوید، گلابی بابا همه جا پیدا می شود، سبب همه جا پیدا می شود، یا آن ته مانده آب همه جا پیدا می شود.

حالا از این آب می خورم ته‌اش بماند یا نماند، شما چی کار می کنید؟ می گوید آقا، آقا بگذار صحبت عنوانش تمام بشود برود بالا بیاییم و این تهش را ...، نه آقا جان اینها همش گیر کردن در ظاهر است، به جای

این که شما به حرف من نگاه کنی، ببینید من چه دارم می گویم، و از که می گویم، چه مطالبی الآن امشب خدا تقدیر کرده که این مطالب را ما بشنویم، به جای این چشمتان به این لیوان آب است؟! چقدر این لیوان آب را من می خورم، تهش را می گذارم یا نمی گذارم؟! توجه می کنید؟

این ها چیست؟ همه غلط است، حالا نمی گویم آن بد است، به دنبال این مسأله بودن بد است، چیزی گیر ما نمی آید! در این قضیه چیزی گیر ما نمی آید، تو به جای این که نگاه کنی ببینی چه مطلبی دارد گفته می شود و ببری زندگیت را تصحیح کنی، دنبال این هستی که آن رختخوابی که آقا توش خوابیده، فردا آن رختخواب را بنده بخوادم و بیایم بخرم و ببرم، من توش بخوابم.

آن متکایی که آقا گذاشته زیر سرش، آن متکا را من بیایم زیر سرم بگذارم، این چیست؟ این عوض کردن طلا با خرمهره است، تعویض جواهر شاهوار با یک مس و برنز است، این است قضیه.

بله، اگر آن متکایی و آن پتویی که آقا انداخته یا فلان ولی خدا آقا توش خوابیده، آمدند بهت دادند بگو ان شاء الله، الحمد لله خدا را شکر حالا ما این را می گذاریم زیر سرمان و می خوابیم، خیلی خوب.

در سابق و در زمان مرحوم آقا ما اصلاً دنبال این حرف ها نبودیم، اصلاً در زمان مرحوم آقا که تشکش و متکایش ایشان را برداریم، بابا با تشک و پتو و لحاف چیزی گیر کسی نمی آید، توجه کردید؟

پتو چیزی گیر آدم نمی آورد، متکا چیزی گیر آدم نمی آورد، بلکه آدم را از آن اوجی که باید بگیرد می آورد پایین، در همین سطح ته مانده آب و ته مانده گلابی و سیب و ته مانده چایی و در همین سطح می آورد پایین و انسان را نگه می دارد، اینگونه افراد صد سال با یک ولی خدا باشند قدم از قدم بر نمی دارند.

بله، یک وقتی خود ولی خدا می گوید آقا این انگشتر را بگیر دستت کن، بسیار خوب، آقا این عبا را بگیرد، یک موقع عبایشون را می دادند به این، گاهی اوقات هم به آن، که آقا این عبا را بگیرد.

یکی از افراد بود آمد پیش مرحوم آقا، آقا من یک عبایی از آقای حداد از شما می خواهم که سالیان سال ایشان این عبا را روی دوششان انداختند. خدا بیامرز فوت کرده، توجه می کنید؟ مرحوم آقا یک عبا که آقای حداد به ایشان داده بودند، عبای سیاه و اتفاقاً زمستانی هم بود من می دیدم ایشان می پوشند این عبا را و گاهی اوقات هم نمی پوشند، برای نماز و این چیزها، توجه می کنید؟ برداشتند رفتند آن را آوردند و گفتند بفرمایید. چقدر این عبا کمکش کرد؟

ایشان در زمان بعد از مرحوم آقا از جمله افرادی بود که در خراب کردن جو و فضا و سخن چینی و فلان، نقش بسیار موثری را ایفا کرد، این عبا چقدر به تو کمک کرد؟ چقدر به فهم تو کمک کرد؟ چقدر کمک کرد؟ چقدر این عبا به تصحیح فکر تو کمک کرد، ما دیدیم دیگر، ان شاء الله خدا از تقصیراتش بگذرد، بالاخره ما چرا بیایم نفرین کنیم، خدا او را ببخشد، خدا که ارحم الراحمین است، چی از خدا کم می شود!

ولی این مسأله است، آن‌ها در زمان حیات مرحوم آقا رضوان الله علیه بردند و سهمشان را گرفتند که به این مطالب توجه نداشتند، به حرف توجه داشتند، به ملاک توجه می‌کردند، به مبنا توجه می‌کردند، می‌آمدند یک گوشه می‌نشستند ببینم این آقا چی می‌گوید، دشتشان را بگیرند و بروند و بهش ترتیب اثر بدهند، توجه می‌کنید؟

آنی که دنبال این مسائل است، همین‌ها او را نگه می‌دارد، او را در همین مطالب گیر می‌اندازد! حالا نمی‌گویم این‌ها بد است، همانطوری که عرض کردم بد نیست. بالاخره انسان حالا چایی ولی خدا را بخورد یا این که عبایی که آن می‌اندازد روی دوشش بیوشد خب این چه اشکال دارد خیلی هم خوب است. ولی نباید همه چیز این بشود که؛ من عبای ولی خدا را ازش گرفتم و انداختم، بعد هم بیاید آویزان کند و به بقیه بگوید: این عبا را می‌بینی این‌جا؟ این برای آقاست، آقای حداد چند سال هم ایشان باهاش نماز می‌خواندند، آن یکی می‌آید در خانه آن عبا را می‌بینی؟ ببین یک وقتی از دست نرود، من! من آن عبا را از آقا گرفتم، آن یکی بیاید ...

شنیدم یک بنده خدایی در یک کشوری غیر ایران، یک عمامه مرحوم حداد، مرحوم آقا به ایشان داده بودند عمامه سبزشان را، یک عمامه سبزی نمی‌دانم سبز یا سیاه. حالا این گذاشته روی طاقچه، در یکی از همین کشورها، آن وقت جلسه هم دارد و فلان دارد، افراد که می‌آمدند؛ به آن‌ها می‌گفت که عمامه را آقا به من دادند، این عمامه را، این از آقاست.

چند نفری بودند خلاصه وقتی این حرف را به من زدند البته این‌جا جایش نیست بنده یک پاسخی دادم، گفتم اگر قرار است این عمامه که انتصاب به آقا داشته باشد باعث شرف بشود آن وقت پس بنابراین دیگر روی خیلی چیزها می‌شود حساب کرد! حالا بماند.

خب توجه کردید؟ در حالی که الآن من خودم می‌بینم که هستم، چی هستم، چقدر نزدیکم، چقدر دورم، چقدر گیر دارم، خودم بهتر [می‌دانم]، نیازی ندارم به این که بردارم با نشان دادن عمامه پدرمان بله خب چیزهایی هست پیراهن و شلوار پدرمان و این‌ها که مثلاً ما این را داریم، ما این را این‌جا داریم، این‌هایی که تو داری چقدرش به دردت می‌خورد، چقدر از این‌ها را در قبرت می‌گذارند، که اگر در قبر هم بگذارند برایت فایده‌ای ندارد، نتیجه‌ای برایت ندارد.

ملائکه که نمی‌آیند نگاه به لباس کنند، ملائکه می‌آیند نگاه به عقلت می‌کنند، نگاه به دینت می‌کنند، نگاه به فهمت می‌کنند، نگاه به عملت می‌کنند، به آن‌ها نگاه می‌کنند، مگر سر ملائکه نکیر و منکر را می‌توانی گول بزنی؟ می‌گوید نگاه کنید لباس ولی خدا را من کفن کردم، لباس ولی خدا به تو چه مربوط است. کفن کردی؟ خب آن تن اون، چه ربطی به تو دارد، بی‌خود کردی کفن کردی!. من عبای ولی خدا الآن زیر سرم است،

گذاشتم زیر سرم، روی این خوابیدم، می‌گویند عباى ولی خدا بوده تو را چه صنم؟ به تو چه که حالا این عباى ولی خداست. توجه می‌کنید؟

خیلی مطالب دقیق است، نکات اساسی راه در این مطالب نهفته است، که چطور انسان از فرصتی که خدا به او داده در یک برهه زمان از آن فرصت استفاده نکند و به جای او بیاید به آن مطالب و مسائلی بپردازد که بهره او از این‌ها کم باشد، کم باشد! به اضافه چیزهایی که ما در این مدت اینقدر دیدیم، افرادی که به بزرگان نزدیک بودند، بنده سراغ دارم کسی را که حتی لباس‌های استادش را می‌گرفت و می‌پوشید، همین شخص همان کسی است که مرحوم آقا فرمودند در اواخر عمر مورد طرد استادش واقع شد و رفت در جهنم، رفت که رفت! خب دیگر از این بالاتر؟ این همان است.

و عجیب این جاست که من همان موقع سنم هفده سال بود، خیلی جوان بودیم، وقتی این چیزها را ارزش می‌شنیدم تعجب می‌کردم، این مطالب بهم نمی‌چسبد، این مسائل را نمی‌توانم بپذیرم، نمی‌توانم این مطالب را به این کیفیت ادراک کنم.

از جمله مطالبی را که انسان باید نسبت به او دقت داشته باشد و اهتمام داشته باشد مسأله تغذیه است، بالاخره انسان در این دنیا باید برای امرار بقاء خودش نیاز به تغذیه دارد، چه چیزی برای او بد است، چه خوب است، چه صلاح است و چگونه خودش را حفظ کند، رعایت بهداشت و رعایت فضایی که در او زندگی می‌کند، نسبت به بدن خودش، مکلف است و اصلاً واجب است. وجوب شرعی دارد که به این‌ها بپردازد، ولی مسأله تغذیه همه چیز نیست، که انسان تمام سیر و سلوک را در این نقطه جمع کند و آن نانی را که می‌خواهد بخورد آن در سلوک او تاثیرگذار خواهد بود. نخیر! اینجوری نیست، آن برنجی را که دارد می‌خورد، بلند شود برود این برنج از کجا آمده؟ در کجا کاشتن؟ چطوری آبش دادند؟ چه کسی متصدی بوده؟ کدام کارخانه رفته؟ این که نشد، این همان قضیه است منتهی در این بُعد.

آن چیزی را که به ما گفتند، این است که برای نان حلال باید تلاش کرد، غذا باید حلال باشد، مسائل شرعی باید رعایت شده باشد، تکالیفش شرعی، نسبت به آن رعایت شده باشد، غل و غش در معامله نباید باشد، انسان باید در کار و در کسب صادق باشد، با صفا باشد، راست بگوید.

در همان زمان مرحوم آقا ما با بعضی از دوستان ایشان و شاگردان ایشان برخورد می‌کردیم، که این‌ها در خود کسب نسبت به رفیق خودشان کتمان می‌کردند، اخفاء می‌کردند، مطالبی را بیان نمی‌کردند. آیا این درست است؟ قضیه این است؟ مسأله این است؟ پس این حرف‌ها را آن‌ها برای که می‌زدند؟ این شب‌ها سه‌شنبه‌ای که آن‌ها داشتند پس برای که بوده؟ این جلسات جمع‌های که داشتند برای که بوده؟ الآن گاهی که برخورد می‌کنم با این اشخاص نگاه می‌کنم می‌بینم، نه، نه! حیف، حیف که آن‌طوری که باید و شاید به آن مطالب توجه

نشد، آن وقت همان آقایی که آن عمل را توی شرکت، توی کار انجام می دهد برای این که ته چایی آقا را بخورد بر همدیگر سبقت می گرفت، چه فایده! تو به جای این که ته چایی ایشان را بخوری بلند شو برو در عملت، در کارت، در کسبت آن را درست کن، آن را اگر درست کردی نفع می بری، ته چایی نفع ندارد، اگر ته چایی امام زمان علیه السلام را هم بخوری تا وقتی که به دستوراتش عمل نکنی نفع ندارد.

بله به دستوراتش عمل بکن ته چایی او را هم بخور آن وقت بین دیگر نور علی نور می شود، مهم آن است، مهم پرداختن به آن مبنا و حرکت است، لذا در این قضیه ما می بینیم خیلی ها دچار وسواس می شوند، بعضی ها از اینطرف که اصلاً توجهی ندارند که این مال از کجا آمده به چه کیفیت آمده و به طور کلی بعضی ها هم از آنطرف، که برویم دقت کنیم و مته روی خشخاش بگذاریم.

این وسواس موجب این آفتی است که با وجود آن اگر سالک هشتصد سال سیر و سلوک کند نمی تواند حرکت بکند، هزار سال حرکت بکند نمی تواند، و می آید سایر مطالب را می گیرد، سایر روزه ها را می گیرد، در جهات مختلف نفس رسوخ می کند، فعلاً مسأله تغذیه است، بعد می رسد به یک جای دیگر.

یک دفعه یکی از دوستان مرحوم آقا آمده بود منزل، روز عاشورا بوده یا روز عرفه این قضیه را یا خود مرحوم آقا برای بنده نقل کردند یا این که خودم شاهد بودم، آن زمان ها روز عرفه که بنده نبودم ظاهراً این قضیه را خودشان برای بنده نقل کردند بعد رفته بود غسل کند در وسط غسل درب را باز کرده به افرادی که آن جا بودند، می گفتند: آی آقای فلان و آی آقای فلان، آیا این آبی که الان دارد می آید کر است یا کره است!

تو داری در خانه یک عارف غسل می کنی، وسط چیز دنبال این که آی نکند این آب حالا کر نباشد و تکلیفمان چیست؟! و حالا چطوری غسل بکنیم و نمی دانم چه کار بکنیم!!

ببینید وقتی وسواس بخواهد بیاید، می آید توی منزل یک عارف و یک ولی خدا، می آید آن جا هم نفوذ می کند، داد می زد آیا این آب کر است، مرحوم آقا می خندید و می گفت: نخیر کر نیست آقا. حالا برو هر کاری می خواهی بکن، سربه سرش می گذاشتند بیچاره را، خب حالا کر نیست چی کار می خواهی بکنی؟ یعنی می آید نفس را می گیرد، تو آن وقت در منزل یک ولی خدا با وسواس شک داری زندگی می کنی؟ با وسواس و شک داری زندگی می کنی!!

مگر همین ولی خدا با همین آب غسل نمی کند؟ مگر با همین آب وضو نمی گیرد؟، مگر با همین آب وضو نمی گیرد؟ این وسواس می آید در دین انسان تاثیر می گذارد، دین انسان را دستخوش اضطراب قرار می دهد، در زمان مرحوم آقا یک نفر آمده بود جلوی یک جمعی، می گفت آقا اگر ما ببینیم یکی از مراجع اعلم بود از استاد انسان، تکلیف انسان نسبت به تکالیفش و نسبت به چیز چه خواهد بود؟ من هم گفتم هیچی، بلند می شود می رود پیش همان و استادش را هم می گذارد کنار، دستش را هم می بوسد می گوید خدا حافظ، حالا که

شما علمیت به اندازه دیگری نیست، پس او بهتر می‌تواند مرا نسبت به تکالیفم آشنا کند و راه را بهتر نشان بدهد.

بینید بدبخت در وسواس به کجا رسیده، البته من خب یک جور دیگر فنی جواب دادم، گفتم شما علمیت را به چی می‌دانید؟ اگر علمیت به محفوظات و فلان و جمع کردن کتب است، خب بله یکی ممکن است عمرش صد سال باشد تبعاً بیشتر خوانده، اگر علمیت رسیدن به مطلب است خب آن یک حرف دیگر است، پس آن دیگر جای این حرف‌ها نیست.

یعنی می‌آید در دین، در ارتباط، در ارتباط با راه، با سلوک که باید محکم باشد تا جلو برود، باید بدون تردید باشد تا جلو برود. آن بیماری که می‌رود پیش یک پزشک و بعد شک می‌کند و وسواس می‌کند در نسخه‌ای که پزشک تجویز کرده، آن دیگر نمی‌تواند برود داروخانه و نسخه را به آن داروخانه ارائه بدهد و همین طور می‌ماند در خیابان، بروم بروم، بروم بروم در داروخانه یا بروم و همین طور می‌ایستد، مرض هم بعد او را از پا می‌اندازد، یا این که آن داروخانه ساعت ده شب می‌شود و دیگر در را می‌بندد می‌رود در منزلش، و وقتی تصمیم می‌گیرد که درب داروخانه بسته شده، این می‌شود چه؟ این می‌شود وسواس، این می‌شود احتیاط بی‌جا، که انسان بیاید و به جای این که از این مطلب به عنوان یک وسیله استفاده کند خود همین قضیه برای او موضوعیت پیدا می‌کند و همان‌جا می‌ایستد.

استاد من اعلم است یا فلان مرجع اعلم است، استاد من اعلم است یا آن، اینی که می‌گوید اینجور نماز بخوان راست می‌گوید یا اینی که آنطور می‌گوید راست می‌گوید، اینی که می‌گوید اینجور حج انجام بده راست می‌گوید یا اینی که می‌گوید اینطور انجام بده راست می‌گوید!

یک شخصی یکی دو سال پیش تماس گرفته بود و گفت آقا من داشتم طواف می‌کردم آمدند به من تَنه زدند و من برگشتم، چه کنم؟ گفتم طواف درست است، گفت آخه همه می‌گویند طواف باطل است، من هم گفتم خب طواف باطل است. گفتم خودت می‌گویی و اگر از من می‌پرسی پس چرا می‌گویی همه می‌گویند، اگر همه می‌گویند پس چرا از من می‌پرسی. گفت چه کار کنم؟ گفتم برو هر چه که همه می‌گویند گوش بده! هر چه همه می‌گویند؛ برو دوباره طواف انجام بده!

من به تو می‌گویم اگر شش دور هم در طواف چرخیدی طوری نیست، این را بنده می‌گویم کسی دیگر چیز دیگر می‌گوید بفرماید، برو گوش بده، گوش بده، اصراری نیست، هیچ اصراری نیست. برو به همان توجه کن. برو به همان عمل کن. [وسواس] در دین می‌آید تاثیر می‌گذارد، در حج آنطور می‌گوید.

او می‌گوید نماز را در اوایل وقت وقتی که قرص خورشید استتار پیدا کرد می‌توانی نماز مغرب را بخوانی، او می‌گوید نه آقا یک ربع تا بیست دقیقه صبر کنید و نمی‌دانم حمره، قرمزی، از کجا بیاید و نمی‌دانم

به کجا برسد. توجه می کنید؟!

مرحوم قاضی یک فرد عادی نبود، وقتی که در مجالس نجف وارد می شد تمام علماء همه سکوت می کردند ابهت و جلال ایشان آن چنان فضا را در سیطره خودش و هیمنه خودش قرار می داد که نفس از کسی در نمی آمد، یک فرد عادی نبود، در بین شاگردان مرحوم قاضی افرادی بودند که در عین ارتباط با مرحوم قاضی از شخص دیگر تقلید می کردند. شما یک مرحوم قاضی می گوئید و یک شاگردانی حالا مثلاً چه شده، این ها وقتی که موقع نماز مغرب شد، می گفتند که آقا یک قدری صبر کنید چون از ما از سید ابوالحسن اصفهانی تقلید می کنیم، آقا صبر کنید یک ربعی هم که ما هم بتوانیم از محضرتان بهره مند بشویم و استفاده کنیم، ما هم بهره مند بشویم!!

ماشاءالله به این شعور، ماشاءالله به این ادراک، واقعاً این زیرخاکی ها از کجا درآمده بودند، بندگان خدا آن ها صبر می کردند و حرفی نمی زدند و می خندیدند، می گفت چشم. بیچاره آقای قاضی یک ربع، بیست دقیقه، همین طور در سجاده می نشست تا این که آقایان فیض ببرند، موقع نماز چیز بشود، فیض ببرند. توجه می کنید؟! یکی از اشکالات بزرگ که مرحوم پدر ما در آن زمان در یکی از مجالس که با علامه طباطبایی رضوان الله علیه مطرح می کردند این قضیه بود، ایشان می گفتند چطور می شود یک نفر بیاید و آخرت خودش را به دست یک شخصی بسپرد معنا این است دیگر و در عین حال بلند شود بیاید برایش تکلیف روشن کند. آقا صبر کن مثلاً فرض بکنید که اینجوری بشود، این ها چطوری با هم جور درمی آید؟ و آن هم تضمین کرده که بسیار خب بنده می پذیرم دین تو را می پذیرم، سعادت تو را می پذیرم و تضمین می کنم و بهت گارانتی می دهم غیر از این؟ بالاتر از این؟ روز قیامت بیا جلوی من را بگیر اگر خلاف کردی بیا بگیر، خودم دارم می گویم، خودم دارم می گویم بیا بگیر، توجه می کنید؟ ولی در عین حال با تمام این ها باز در دلش چیست؟ شک است، این مال همان وسواس است، نمی تواند پایش را محکم کند، این پیش مرحوم قاضی باشد همین است، به مرحوم حداد هم برسد همین است، به مرحوم آقا هم برسد همین است. فقط آن موقع مویش سیاه بود یا اصلاً مو داشت یا نداشت بعداً کم کم موهایش سفید شد و فلان و این حرف ها، حالا تمام موها سفید ولی فهم همان، دست نخورده، آکبند. به به! هیچ دست نخورده، ریش سفید شده، قد خمیده شده، توان رفته، عصا به دست می گیرد، مغز همان است، فهم همان است، لذا الآن بیاید او را یک کنکاش کنید تحقیق کنید در افکارش، همان است، همان است.

چندی پیش بود توفیق پیدا کرده بودیم رفتیم سفر عتبات. در نجف یک مجلسی بود، گفتند بعضی از افراد می خواهند شما را ببینند از اشخاصی که خب بسیار فرد محترمی بود ما را دعوت کرد و ما هم رفتیم، یک بنده خدایی آن جا بود پیرمردی بود خب معلوم بود که نورانی است و به اصطلاح صفایی دارد، اما وقتی نگاهش

می کردیم خب حالا این صفا و نورانیت جای خود، حالا ببینیم چی می خواهد بگوید تا این جایش بد نبود، تا این جایش. ولی آقا نیارود آن روزی که وقتی مشغول به صحبت شد دیگر چیزی نماند بود بزنم در سرم ای وای، ای وای! ای وای، ای وای! با فلان کس برخورد کرده با فلان کس دیده، با چه افرادی چیز کرده، دیگر اواخر کار دیگر همچین زده بود به اوت که دیگر گفتم بسه دیگر خیلی ممنون به اندازه کافی استفاده کردیم، فرمایشی ندارید؟ بلند شدیم آمدیم بیرون و آن افرادی که آن جا بودند، از دوستانی که در آن جا بودند آمدند بیرون، آقا این ها دست را گرفته بودند به دلشان و داشتند از خنده زمین می خوردند.

ببینید نود سال سن است، چقدر فهم دارد؟ چقدر درک دارد؟ چقدر ذهنش باز شده؟ هیچی، فلانی خواب دید که فلان چیز خواهد شد، فلانی در مکاشفه دید که اینجور خواهد شد، بعد همان دوستانی که در آن جا بودند آمدند ایراد گرفتند. گفتند آقا این مکاشفه ای که شده این که برخلاف آنچه که در خارج است؟! می گویند نه، خلاف بهتان گفتند، گفتم آقا بنده خودم در ایرانم، به بنده هم خلاف گفتند؟ بنده خودم! چه می گویی؟!

حالا این کسی که تمام نمازهای یومیه اش در سر وقت هست، تمام نوافل این نمازها را هم می خواند، نماز شبش یک وقت ترک نمی شود، غیر از آن هم هر وقت گیر می آورد نماز می خواند، می دیدند این آقا در صحن دارد نماز می خواند، در خیابان دارد نماز می خواند، هر کجا، این ها چقدر به او اضافه کرد؟ آیا نماز خواندن مسأله را تمام می کند؟ هی بخوان و بخوان و بخوان، این ها به جای خود، بابا، برو ببین این نمازی که داری می خوانی برای که می خوانی؟ در مقابل که ایستادی؟ چه ارتباطی بین خودت و بین خدا برقرار کردی که الان می خواهی بگویی الله اکبر، یا همین! هی می ایستی می گویی الله اکبر، خب این الله اکبر با این الله اکبر بیچه سه ساله که می آید از تو هم تقلید می کند، او هم می گوید الله اکبر، فرقی نمی گذارد؟!

این بنده زاده کوچکتر، سومی، ایشان کوچک بود سه ساله بود، با مادرش رفته بود مکه برای عمره، وقتی برگشته بود من می گفتم الله اکبر او هم دستهایش را اینطوری می کرد، گفتم رفتی بچم را هم سنی کردی و آوردی، دستت درد نکنه دیگر، دست هایش را اینجوری می کرد.

خب این الله اکبر با این هیچ تفاوتی ندارد هر دو تقلید است، هر دو تقلید است، هیچ تفاوتی نمی کند. یا آن که بزرگان می گویند: وقتی می خواهی نماز بخوانی پنج دقیقه بنشین و فکر کن، ببین خدا کجاست؟ خدا روبرویت است، خدا پشت سرت است، خدا بالاست، پایین است، تو می خواهی چطوری ارتباط برقرار کنی؟ خدا را در کدام ظرفیت از موقعیت خودت و اطراف خودت و فضای خودت قرار می دهی؟ یک خرده فکر کنی آن وقت می بینی خدا اصلاً نه بالاست نه پایین است، نه چپ است، نه راست است، نه پشت است، نه اینطرف است، در همان وجود توست که الان می خواهی نسبت به آن تعظیم کنی. البته خب کار دارد، نمی خواهیم

بگوییم به همین راحتی است!

حرکت باید به آن سمت باشد، بزرگان ما را به آن سمت حرکت می دهند، آن وقت نفس جزئیات را می بُرد، تعلقات را می بُرد، از این مسائل جزئی عبور می کند، از این تشخصات و تعینات رد می شود بعد به آن مرتبه سببی و مرتبه اطلاقی و مرتبه کلی می رسد.

لذا بزرگان همیشه می فرمودند: وقتی که می خواهی غذا بخورید دنبال این نباشید، مثلاً سؤال می کنند آقا ما فلان جا داریم [می رویم]، نمی دانیم خمس می دهد؟ یا نمی دانیم غذایی که می خوریم چطوری است؟ گفتم نیاز نیست شما پرسید، برای چی می پرسید؟ حمل به صحت بکنید، می گویند بالاخره ما احتمال می دهیم، خوب بدهید، احتمال بدهید، که به شما تکلیف کرده که حالا پرسید؟ آقا این خانواده اینطور است، اینطور است، بله یک وقتی برای شما ثابت می شود، مسلم می شود آن حکم دیگر را دارد، یک مسأله دیگری است و حکم خاص خودش را دارد، ولی وقتی که هنوز ثابت نشده، تحقیق و تفحص چرا؟ برای چه؟ این آن وقت می شود ماندن، می شود گیر کردن، این می شود توقف در این جا.

اما اگر آمد و از این مرتبه رد شد، خبر ندارید که از خیلی چیزها رد شده، فقط این قضیه نیست، نفس آمده خیلی از پرده ها را کنار زده، یک قضیه اتفاق افتاده، ولی اثری که باید روی نفس بگذارد یک اثر عمقی بوده، که در سایر موارد می آید به دادش می رسد. در آن مسائل، در آن موارد می آید به دادش می رسد.

پشت سر یکی می خواهید نماز بخوانید، آقا برویم تحقیق کنیم این آدم عادل است یا نیست، چه کار می کند؟ شغلش چیست؟ کاره ای است؟ فلان است، از معمولین سؤال می کنند خودم دیدم ها، دیدم از معمولین می رود سؤال می کند، آقا راستی این چه کاره است، غیر از امام جماعتی شغلی، مسأله ای، اداره ای، نهادی، سازمانی، فلانی این چه و چه دارد یا ندارد؟ عجب! پس چون در آن جاست، من می روم فردای می خوانم، آقا می بینی یک آدم ظاهر الصلاح است دارد نماز می خواند شما هم پشت سرش بخوانید، به جای پرداختن به خدا چرا به بنده او پرداختی؟ در موقع نماز که تو باید به خدا پردازی، به او باید توجه کنی، چرا فکرت را، ذهنت را، حواست را، و همه را آوردی که آیا این چیست؟ کیست؟ فلان است و فلان است و عادل است و مسلم است و شد، خیلی خوب حالا الله اکبر تو الآن داری نماز برای این می خوانی، توجه کردید؟ دقت کنید.

الآن دیگر نماز برای خدا نیست! نماز برای این است، چرا؟ چون ذهنت راحت شد، خیالت راحت شد، از نظر این همه چیز درست شد، پس حالا الله اکبر گفتن ایراد ندارد. این نماز برای این است، ملائکه می گویند ما این نماز را بالا نمی بریم، این نماز دو سانت هم نمی آید بالا، حالا ما بخواهیم اوه به عرش خدا ببریم؟ به اندازه دو سانت هم این نمازت قیمت ندارد.

لذا وقتی از این نظر نگاه می کنیم، وقتی بزرگان می گویند می بینید یک شخصی ایستاده و مردم دارند

[صف می بندند] دیگر لازم نیست نگاه بکنید بروید ببندید، شما به خدا توجه کنید، نه به این شخصی که، فقط به عنوان یک وسیله، به عنوان یک آلت و واسطه برای تصحیح ظاهری نماز است. نماز جماعت است دیگر همین، به عنوان یک واسطه، این نماز را اگر خواندی آن وقت می بینی آهان یک چیزی شد، هان مثل این که یک خبرهایی می خواهد بشود.

مثل این که یک قضایایی مثل می خواهد اتفاق بیفتد! یک مطالبی می خواهد انجام بشود! توجه کردید؟ در مسأله تغذیه هم همین است، نباید انسان فکرش را بیاورد روی این که حالا این که می خورد چیست؟ آن که می خورد چیست؟، این فلان، همین قدر که ببیند یک چیزی است که برایش مفید است، بسم الله. سم نباشد حالا هر چه می خواهد باشد دیگر. آنجور باشد، اینجور باشد، از کجا آمده، فلان، نمی دانم به چه کیفیت و اینها [توقف در جزئیات است].

البته بزرگان تاکید داشتند نسبت به بعضی چیزها، نسبت به غذای بیرون، نسبت به غذا داخل، نسبت به کیفیت، اینها مطالبی هست که البته می خواستم بنده امشب به آنها پردازم، ولی خوب دیگر مطالبی مهمی بود که پیش آمد و صحبت مسیرش تغییر پیدا کرد، یک همچنین مطالبی هست، إن شاء الله حالا در جلسات بعد و نسبت به اینها صحبت می کنیم، مطالبی که ائمه فرمودند راجع به غذا و همین طور دقت اینها همه به جای خود محفوظ، ولی صحبت در این است که میزانش چقدر است؟ میزان برای دقت در این مسائل چقدر است؟ به عنوان یک واسطه و وسیله باید به اینها نگاه کرد؟ یا اینکه اصل حقیقت و راه عبارت از این که چه لقمه ای درمی آوری و همین والسلام، هیچی دیگر نیست. این غلط است، که حتماً در فلان جا باشد به چه قسم، به چه کیفیت باشد.

من نمی دانم در جلسه چندم عرض کردم، ما یک جا رفته بودیم، دعوت کرده بودند ما را در قم، وقتی غذا آورده بودند، گفت: آقا با خاطر جمع شما این غذا را بخورید ما این مرغها را می گیریم خودمان در این جا می آوریم ذبح می کنند و تحقیقاً این ذبح، همچنین ح را هم قشنگ از ته حلق که هیچی یک خرده پایتتر می گفت این ذبحش کاملاً ذبح شرعی است و هیچ شبهه ای در این قضیه نیست.

تمام فکرش این است که این مرغی که حالا بیرون است، توی مغازه فلان، آیا این ذبح شرعی شده، نشده، آقا سوق مسلمین است دیگر، بازار مسلمین است، همه دارند می گیرند، این آمدن و به این مسائل پرداختن این فکر را می آورد، ذهن را می آورد، آن وقت انسان که می خواهد یک مطلبی را یک خرده از سطح فکر بالا بگیرد می بینی جبهه گرفت، این به خاطر این که گیر کرده، جبهه گرفت. این دیگر نمی تواند بکشد، چون در این ذبح و چهار تا رگ و بسم الله مانده، بالاتر از این نیامده، بالاتر از این نیامده، نتوانسته بیاید بالا، نتوانسته این قضیه را رد کند.

آقا جان وقتی که می گویند بازار مسلمین، این بازار مسلمین است دیگر برو بگیر دیگر، از قصابی برو گوشت بخر، بعد هم خب بسم الله هم می گویند، خب فلان هم می گویند خب تمام شد و رفت، می گوید نخیر بنده خودم باید بروم در خود آن جایی که این چیزها را، خودم به چشمم ببینم، به گوشم، این چیست؟ همین است، این گیر افتادن انسان به جای حرکت و پرواز نسبت به آن افق، بیاید در این مظاهر و در این ظواهر خودش را گیر بیندازد.

خب ان شاء الله که رفقا ما را به همین مقدار عرض می شود که عفو می فرمایند و ترخیص می کنند چون دیگر هم وقت و هم دیگر بیش از این حال خود بنده اجازه نمی دهد. ان شاء الله در جلسه بعد راجع به مسائل و مطالبی دیگری که از بزرگان به دست رسیده و شنیدیم ان شاء الله عرض خواهیم کرد.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ